

Miljöövervakning i Blekinge 2019

PO Luft

En samordnad kontroll av luftkvaliteten i Blekinge genomförs av alla fem kommunerna för att skapa en bättre uppföljning av luftkvaliteten. Regional samordning av mätningarna innebär att prioritering av vad som mäts kan göras på ett bättre sätt och att kostnaderna kan hållas nere då mätningar bara görs där det är mest motiverat.

PO Sötvatten

Nationell miljöövervakning av flodpärlmussla i Bräkneån

I år inventerades 16 lokaler med statusbeskrivning, från Mörtströmmen i söder till Gummagölsmåla i norr. Resultatet var nedslående och vid flera lokaler återfanns inga musslor alls endast skalfragment. Vid de lokaler med kända större populationer befanns sig antalet musslor något minskande eller med samma antal musslor som vid tidigare inventering. Ingen föryngring (mussla med en längd >50 mm) kunde påvisas. Vid ett par av lokalerna, Lillagärde och Hjälmshafallet, där tätheten är god utfördes också enkel statusbeskrivning.

Regional miljöövervakning av stormusslor

Inventering av stormusslor gjordes på fem lokaler; fyra i Silletorpsån samt en lokal i Nättrabyån. I lokalerna i Silletorpsån var antalet flodpärlmusslor minskande vid alla lokaler utom en där antalet var ungefär detsamma, en juvenil mussla på 38 mm hittades också glädjande nog. Ett större antal tomma skal hittades också vid en lokal Silletorpsån endast ett eller några år gamla. Vattenståndet har varit lågt till mycket lågt vid alla lokalerna och vid en lokal i Silletorpsån visade musslorna tydliga tecken på att försöka ta sig därifrån. Vid inventeringen flyttades ett tiotal musslor från helt stillastående pölar till platser med mer rinnande vatten.

Vid en lokal i Bräkneån inventerades också tjockskalig målarmussla. Här hittades ett stort antal musslor och antalet befann sig vara ungefär lika stort som vid tidigare inventering. Tyvärr hade alla musslor som togs upp och mättes starkt eroderade skal så till den grad att flera hade stora, helt nakna hål.

Foto: Flodpärlmusslor

PO Kust och Hav

Vegetation och fiskrekrytering i grunda havsområden

Undersökningarna bekräftar den trend som noterats på senare år, att rekryteringen av framför allt gädda minskar kraftigt i flera områden samtidigt som mängden storspigg ökar. Detta gäller i synnerhet i Valjeviken, som gått från att vara en fantastisk bra lokal för gäddyngel till nära noll gäddor under flera år. Även i östra delen av Karlskrona skärgård syns samma trend. Analys och presentation av data kommer under december 2019.

Sikyngel

Inventeringen gav mycket få yngel. Svårt att utvärdera data eftersom det kan vara mycket temperaturberoende, och inventeringsfönstret kan ha missats.

Artövervakning – kustfågel

När det gäller våra kustfåglar så utmärker sig den Kentska tärnan med en mycket positiv utveckling. På ön Falkaholmen har bon med ägg eller ungar nära nog fördubblats sedan förra året. Sammanlagt har 745 par kentska tärnor häckat i Blekinge i år.

Också när det gäller den svarthuvade måsen har året varit lyckosamt, och både Norrören och Falkaholmen har haft häckande par (allt som allt 7 häckande par).

För skärfläckan är resultatet sämre, troligen på grund av både kyla och höga vattenstånd. En försenad häckning tillsammans med höga vattennivåer hade troligen dränkt ägg och bon. Endast 6 ungar blev årets resultat.

Jämfört med 2018 har antalet häckande ådor minskat med 25 %. Men årets resultat är ändå ett av de bättre under de senaste tio åren. Jämfört med 2018 har populationen ökat med 18 % - ökningen har framför allt skett på Norraskär.

Tordmule har inte inventerats i år.

Kentsk tärna. Foto: Patrik Olofsson/Eco Images

Skärfläckor. Foto: Rolf Larsson

Nationell miljöövervakning av kustfågel

Kustfågelrutorna är inventerade enligt plan förutom en som inte besöktes på grund av hårt väder.

PO Landskap

Häckfågeltaxering

Inventeringsresultatet från alla inventerare är inskickade och arbetet är utfört av samma inventerare som förra året.

PO Jordbruksmark

Strandängsfågelinventering

Strandängarna Hästholmen, Lörby och Utlängan planerades att inventeras, men tyvärr drabbades en av inventerarna av sjukdom och inventeringen uteblev på Utlängan detta år.

PO Hälsorelaterad miljöövervakning

Miljöhälsoenkät

Folkhälsomyndigheten skickade ut Miljöhälsoenkät 2019 i våras. Sedan 20 år tillbaka har liknande nationella enkäter genomförts vart fjärde år. Varannan gång vänder sig enkäten till vuxna och varannan gång till barn. Miljöhälsoenkät 2019 handlar om barns hälsa. Frågorna rör bland annat inomhusmiljö, luftföroreningar, kemikalier, buller, solljus och klimatförändringar. Nationellt skickas det ut 200 enkäter per län i varje åldersgrupp 8 månader, 4 år och 12 år, dvs 600 enkäter. Med hjälp av medel från Naturvårdsverket, Region Blekinge och Länsstyrelsen Blekinge har studien förtätats så att enkäten går till alla vårdnadshavare som har barn i åldrarna 6–10 månader, 4 år och 12 år. Enkätsvaren kommer ligga till grund för en regional miljöhälsoenkät som sammanställs av Arbets- och miljömedicin Syd under 2020/21.

Kommunal övervakning

Olofström (och lite samverkanskommuner)

Olofströms kommun utsågs till Sveriges friluftskommun 2019. När kommunen med hjälp av LONA-stöd skapade ett nytt natur- och friluftsprogram kombinerades medborgarforum, workshops och de ideella föreningarnas engagemang i samverkansarbetet så att programmet långsiktigt ska kunna bidra till mer aktivt friluftsliv och bättre hälsa för invånare och besökare.

Olofströms kommun har, tillsammans med Karlshamns och Sölvesborgs kommuner, genomfört en förstudie om trafiksäkra vägpassager för uttrar i västra Blekinge. Inventeringar har gjorts för att finna var åtgärder behöver göras och flera mindre åtgärder är planerade. Trafikverket har involverats och har

redan agerat genom att sätta upp ett lågt viltstängsel vid en vägpassage norr om Vilshult där uttrar tidigare har trafikdödats när de istället för att välja befintlig torrtrumma under vägen istället gått upp på vägbanan för att passera vägen.

Olofströms kommun har påbörjat arbetet med att biotopkartera och ta fram ett hydromorfologiskt åtgärdsprogram för Skräbeåns vattendrag inom kommunens gränser. Det är fem vattendrag som omfattas och arbetet pågår fram till hösten 2020. För två av vattendragen har en förstudie redan gjorts över lämpliga lokaler för att anlägga våtmarker långt upp i avrinningsområdet.

En mindre våtmark har anlagts i Tulseboda brunnsspark i Kyrkhult. Förutom positivt bidrag till biologisk mångfald, vattenhållande förmåga och estetiskt intryck kommer våtmarken att ha en pedagogisk nytta. Barnen på Kyrkhults skola och förskola har deltagit och hjälpt till att plantera växter i och kring våtmarken. Tanken är att eleverna ska kunna använda området i sin utbildning eftersom våtmarken är nära skolan och även har fått en bro med plattform där man till exempel kan håva insekter. En annan lite större våtmark ska anläggas under nästa år vid Odasjöslätt strax norr om Olofström, detaljprojektering för denna pågår under slutet av 2019.

Halens naturreservat har fått nya skötselöreskrifter som Länsstyrelsen tagit fram tillsammans med kommunen. I samband med detta har leder och skyltning setts över för att skapa ett attraktivt tätortsnära rekreativsområde där naturen samtidigt skyddas. I reservatet har även en tillgänglighetsanpassad led skapats runt den lilla sjön Blåsegyl. Den har blivit mycket populär och både joggare, promenerande och de som kommer med barnvagnar, rullatorer, rullstolar och permobiler nyttjar den drygt 900 meter långa leden flitigt.

Många fågelholkar och insektshotell av olika storlekar har satts upp runt om i kommunen. Den senaste satsningen är holkar anpassade för ugglor, i både större och mindre storlek.

Ronneby kommun

För tätortsluftmätningen har kommunerna skrivit avtal och bildat ett formellt samverkansområde som blir en del under Blekinge kustvatten och luftvårdsförbund. Till detta har vi tagit fram ett program för samordnad kontroll 2019–2020 (som ska uppdateras varje år så det alltid gäller för 2 år). Vi upphandlade mätningarna under året och har kommit igång med mätningarna enligt programmet. Ännu har iallafall jag inte sett några resultat från mätningarna.

I Ronneby har vi fortsatt med våra provtagningar i åarna som vanligt. Där har jag inte sammanställt resultaten ännu.

Miljöförbundet Blekinge Väst

Bakgrundsstrålningsmätning

Denna sköts numera helt av miljöförbundet. Räddningstjänsten är dock behjälpliga när det gäller kalibrering av mätutrustningen. Ansvarig handläggare på miljöförbundet är Jeanette Nilsson.

Strandängsfågelinventeringen

Utfördes i år på samma plats som för tre år sedan dvs Östra Torsö. Resultatet från inventeringen lämnades in för sent för att komma med i sammanställningen. Men en summering av resultatet har lämnats till länsstyrelsen. Ansvarig handläggare på miljöförbundet: Kommunekolog.

Häckfågeltaxering Listers huvud

Utfört som tidigare år. Ansvarig handläggare på miljöförbundet: Kommunekolog.

Jordbrukets Recipient Kontroll (JRK) Hörviksbäcken

Tyvärr har det varit problem med den relativt nya flödesmätaren. Först misstänktes att det var batteriet som var problemet men problemet låg nog i grunden i själva mätaren. Det gör att vi i dagsläget saknar flödesdata under perioden 2018-11-14 till 2019-05-22. Ett vist hopp om att en del ytterligare data ska gå att rädda finns fortfarande men det är inte säkert att det går. En ny (och dyr) flödesmätare är inköpt och monterad och den verkar (ta i trä) leverera värden som den ska.

Under hela perioden har vi dock fortsatt att ta vattenprover så den informationen finns. Ansvarig handläggare på miljöförbundet för den praktiska provtagningen är Oliver Gustafsson (men det är flera som i praktiken delat på arbetsuppgiften under året). Ansvarig för upphandling och administration: Kommunekolog.

Brunnsprovtagningen

Har genomförts av miljöförbundets personal.

Karlshamns kommun

När det gäller tätortsluftmätningen så gäller det som Ronneby kommun skrev om samverkansområde m.m. även för Karlshamn. All data för luftmätningarna har inte lyckats laddas ned på grund av fel på den webbplats/server där kommunens partikelmätningar lagras. Väntar på besked från datavärden.

Kommunen har också genomfört en del analyser i Mieån. Detta har gjorts kvartalsvis under 15–20 år av VA, numera KEAB. Analyserna är beställda från KEAB, resultat har dock inte kommit ännu.

Västblekinges ornitologiska förening

Förutom de vanliga inventeringarna som medlemmar ur Västblekinges ornitologiska förening genomför som t ex midvinterinventeringen av sjöfågel, standardrutter, sommar- och vinterpunktrutter, kustfågelinventering och i år strandängsinventering, så genomfördes ytterligare en inventering i år. Mindre hackspettinventering i 2X2 km rutor. Denna inventering gjordes under 1980-talet på olika håll i Sverige, dock ej i Blekinge. När inventeringen skulle återupprepas under 2019–2021 ville sex inventerare i Blekinge vara med. Vi gjorde åtta rutor tillsammans under 2019. Antal rutor med häckning, enligt projektets kriterier, blev 3–5 stycken beroende på om observationerna i två av rutorna räcker för att bedömas som häckning. Inventeringen leds av Carsten Kost på biologiska institutionen på Lunds universitet.

Naturskyddsföreningen i Karlshamn har ambitionen att hjälpa kommunekologen efter förmåga med inventering för naturvårds- och friluftspan samt grönstrukturplan under 2020.